

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH040040
NAZWA OBSZARU Zbocza Płutowskie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH040040	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Zbocza Płutowskie

1.4. Data opracowania 2008-12	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-12
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 11 października 2022 r. w spr. soo Zbocza Płutowskie (PLH040040)

Wyjaśnienia:	Korekta granic 1.2021
--------------	-----------------------

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
18.3864

Szerokość geograficzna
53.2697

2.2. Powierzchnia [ha]:
1011.37

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL61	Kujawsko-Pomorskie
------	--------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
6210			25.65		M	A	C	B	B
6430			1.06		M	D			
6510			30.59		M	C	C	C	C
9170			101.59		M	B	C	B	B
91E0			15.19		M	C	C	C	C
91F0			26.81		M	C	C	C	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy

92I43IEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze					Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
I	1074	Eriogaster catax			p	25	50	i		G	C	C	A	C
I	1060	Lycaena dispar			p	1	20	i		G	D			
I	1084	Osmoderma eremita			p				P	G	D			
I	6179	Phengaris nausithous			p	100	250	i		G	C	C	A	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N19	18.91
N17	0.16
N10	6.56
N06	0.37
N23	0.01
N12	73.99
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar obejmuje głównie strome zbocza strefy krawędziowej Doliny Dolnej Wisły, nachylone do 30° i wzniesione do 60 m ponad dno doliny. Charakterystyczną jego cechą jest zatem specyficzna rzeźba terenu i znaczne deniwelacje. Ponadto w jego granicach leży szereg śródpolnych, naturalnie wykształconych,

zalesionych parowów, wcinających się w przyległą wysoczyznę morenową. Niektóre fragmenty wysoczyzny są użytkowane rolniczo. Granice obszaru obejmują też użytkowane rolniczo fragmenty dna doliny Wisły, wykorzystywane jako grunty orne lub użytki zielone. Łąki są przeważnie intensywnie zagospodarowane. W niektórych miejscach spotyka się małe płaty łągu wierzbowego i ziołorośla. Strome zbocza doliny są dobrze naświetlone, co sprzyja występowaniu tu licznych gatunków roślin i zwierząt termofilnych. Istniejące tu szlaki migracyjne roślin przyczyniły się do zachowania się na tym terenie wielu rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków. Występują tutaj jedne z lepiej zachowanych powierzchni muraw kserotermicznych w regionie. Murawom towarzyszą ciepłolubne zarośla, często również bogate gatunkowo. W parowach zachowały się lasy liściaste o cechach naturalnych. Do nich należą fitocenozy tzw. grądu zboczowego, czyli lasu klonowo-lipowego. Na dnie parowów można spotkać płaty łągu wiązowo-jesionowego. Obecność cienistych lasów obok kserotermicznych muraw bardzo podnosi różnorodność florystyczną i faunistyczną tego obszaru.

4.2. Jakość i znaczenie

W obrębie obszaru PLH040040 Zbocza Płutowskie występują miejsca, gdzie zachowały się jedne z najlepiej wykształconych muraw kserotermicznych i termofilnych zarośli na terenie Polski północnej.

Największy walor przyrodniczy posiadają zbiorowiska roślinności kserotermicznej: m.in. zespół Adonido-Brachypodietum i Potentillo-Stipetum capillatae (siedlisko przyrodnicze 6210), a także zarośla tarninowo-głogowe (czyżnie) Pruno-Crataegetum. Są tu stanowiska bardzo wielu rzadkich składników flory kserotermicznej. W parowach, miejscach trudnych do prowadzenia intensywnej gospodarki leśnej, często zachowały się płaty grądu subkontynentalnego Tilio-Carpinetum i grądu zboczowego Acer platanoides-Tilia cordata (siedlisko przyrodnicze 91F0), łągu jesionowo-wiązowego Ficario-Ulmetum minoris (siedlisko przyrodnicze 91F0) oraz łągu jesionowo-olszowego (siedlisko przyrodnicze 91E0). Lasy te również skupiają rzadkie składniki flory.

Jest to jeden z trzech znanych rejonów występowania barczatki kataks (*Eriogaster catax*) w Polsce, a także jedna z nielicznych środkowoeuropejskich ostoi innych ciepłolubnych gatunków stawonogów (*Atypus muralis*, *Phasia aurigera*, *Pollenia venturii*).

6210

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

W granicach PLH040040 Zbocza Płutowskie stwierdzono występowanie podtypu 6430-3 niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe. Powierzchnię siedlisk wyznaczono na podstawie rozpoznania terenowego w 2011 roku.

Zbiorowiska będące identyfikatorami siedliska nie występują tu w typowym układzie strefowym: pomiędzy szuwarami nadrzecznymi a zbiorowiskami łągów. Wykształcają się wzdłuż rowów melioracyjnych, na skrajach łożowisk i łągów olszowych w obrębie antropogenicznych zbiorników wodnych oraz na granicach łąk między nasadzonymi wierzbowymi. Tworzą także wielkopowierzchniowe zbiorowiska w szeregu sukcesyjnym na nieużytkowanych łąkach. Najpospolitsze są ubogie gatunkowo zbiorowiska zespołu pokrzywy i kielisznika *Urtico-Calystegietum sepium*, rzadko spotykane są bogate gatunkowo ziołorośla z wierzbowicą kosmatą *Epilobium hirsutum* i sadźcem konopiastym *Eupatorium cannabinum*. Dominuje uboga postać zespołu pokrzywy i kielisznika *Urtico-Calystegietum sepium*, wykształcona jako stadium sukcesji nieużytkowanych łąk. Powierzchnia ziołorośli nadrzecznych w granicach obszaru wynosi 1,06 ha. Brak danych o zasobach siedliska w Polsce, jednak można przypuszczać, że powierzchnia siedliska w granicach obszaru stanowi znikomą część jego ogólnej powierzchni.

Stan zachowania siedliska jest niezadowolający, ze względu na dominację ubogich gatunkowo postaci siedliska, brak zachowania układu strefowego oraz obserwowaną ekspansję gatunku obcego geograficznie: nawłoci późnej *Solidago canadensis*.

Reprezentatywność – D

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W granicach obszaru Natura 2000 Zbocza Płutowskie PLH040040 stwierdzono występowanie podtypu 6510-1 łąka rajgrasowa *Arrhenatheretum elatioris*.

Reprezentatywność – C

Powierzchnia zajęta przez typowe łąki rajgrasowe jest niewielka i fitocenozy te są także stosunkowo ubogie

gatunkowo. Dominuje sucha postać łąki rajgrasowej. Wykształciły się one na łagodnych zboczach doliny Wisły oraz rozcinających je parowów. Ze względu na siedlisko, płaty łąk rajgrasowych wykazują silne nawiązania do muraw kserotermicznych (obecność goryczki krzyżowej *Gentiana cruciata*, centurii tysiącznika *Centaureum erythraea*, dziewięcisiu pospolitego *Carlina vulgaris*). Są stosunkowo ubogie gatunkowo i charakteryzują się dominacją traw przy niewielkim udziale bylin dwuliściennych. Niemal cała powierzchnia łąk jest wyłączona użytkowania, co uruchomiło procesy sukcesji wtórnej. W 2021 r. stwierdzono, że siedlisko jest wykaszane tylko na powierzchni 0,59 ha. W granicach płatów objęto również grunty gdzie zbiorowiska łąk świeżych, występują w mozaice np. ze zbiorowiskiem nawłoci *Solidago serotina* oraz zarośli, lecz w przypadku przywrócenia użytkowania łąk, możliwe jest ich pełne odtworzenie się na tych terenach.

Względna powierzchnia – C

Powierzchnia łąk rajgrasowych w obszarze wynosi 20,17 ha. Została ustalona na podstawie inwentaryzacji terenowej wykonanej w 2021 r. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru stanowi znikomą część jego ogólnej powierzchni (<2%). Aktualnie na 73 % powierzchni płatów oznaczonych jako łąki świeże 6510, zbiorowiska roślinne łąki świeżej zajmują ok. 10-50% arealu tych płatów siedlisk. Obserwuje się tendencje spadkową arealu siedliska. Wiedza o rozmieszczeniu płatów siedliska jest kompletna.

Stan zachowania – C

Stan łąk w obszarze w okresie 2011 – 2021 uległ znaczącemu pogorszeniu, w związku z zaprzestaniem ich użytkowania. Stopień zachowania struktury – częściowo zdegradowana (III) Na obniżenie oceny stopnia zachowania struktury wpływa stosunkowo ubogi skład gatunkowy oraz obecność w płatach siedliska zbiorowiska *Solidago serotina*, krzewów i podrostu drzew. Stopień zachowania funkcji – średni i niekorzystne perspektywy (III). Ze względu na brak użytkowania intensywnie zachodzą procesy sukcesji wtórnej oraz ekspansja gatunków obcych szczególnie nawłoci późnej *Solidago serotina*. Możliwość renaturyzacji – trudna (III) Głównym obecnie zagrożeniem dla trwania siedliska jest brak użytkowania kośnego i intensywnie zachodzące procesy sukcesji wtórnej. Zatem na przeważającej powierzchni siedliska konieczne będzie podjęcie aktywnych działań w celu przywrócenia do użytkowania rolniczego tych gruntów, co jest jeszcze możliwe lecz może wymagać znaczących nakładów finansowych.

Ocena ogólna: C

Z uwagi na występowanie siedliska w Polsce na znaczącym areale obszar Zbocza Płutowskie nie jest kluczowy dla jego zachowania siedliska. W ocenie ogólnej (C) przypisano najwyższą wagę wskaźnikowi względnej powierzchni, a później stopnia zachowania struktury i funkcji i reprezentatywności.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

W granicach Zbocza Płutowskie (PLH040040) stwierdzono występowanie podtypu 9170-2 grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*. Grąd subkontynentalny zachował się na terenach nieprzydatnych rolniczo, na stromych zboczach parowów rozcinających krawędź Wysoczyzny Chełmińskiej.

Reprezentatywność —B

Najlepiej wykształcony płat znajduje się w granicach rezerwatu „Płutowo”. Pozostałe drzewostany są w różnym stopniu zniekształcone w wyniku prowadzonej gospodarki leśnej (nasadzenia buka *Fagus sylvatica*, sosny *Pinus sylvestris*), przekształcania w parki (Szyborna – widoczne elementy architektury parkowej, aleje, nasadzenia gatunków obcych) lub ogólnych niekorzystnych oddziaływań człowieka (drogi asfaltowe, wyrzucanie śmieci). W obszarze dominują drzewostany są w różnym stopniu zniekształcone w wyniku prowadzonej gospodarki leśnej, w części płatów ze zubożoną warstwą zielną i obecnością gatunków obcych.

Względna powierzchnia —C

Powierzchnia łąki subkontynentalnej w obszarze wynosi 101,59 ha. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru stanowi znikomą część ogólnej jego powierzchni w Polsce (<2%). Powierzchnię łąki ustalono na podstawie rozpoznania terenowego wykonanego w 2011 r. oraz inwentaryzacji części obszaru Natura 2000 wykonanej w 2021 r.

Stan zachowania — B

Stopień zachowania struktury — dobry (II) Dla większości płatów w obszarze stopień zachowania struktury ocenia się jako dobry. Drzewostany mają rozwinięte wszystkie warstwy, obecne są naturalne odnowienia drzewostanu. Obniżenie oceny ze względu na dominację stosunkowo młodych drzewostanów, braku martwego drewna i starodrzewu w płatach siedliska, obecność nasadzeń gatunków obcych i zubożenie warstwy zielnej w części płatów na stokach. Stopień zachowania funkcji — dobry (II) Perspektywy zachowania siedliska są dobre, przy zachowaniu dotychczasowych warunków i prowadzeniu gospodarki leśnej zgodnej z siedliskiem. Płaty na zboczach zagrożone osuwaniem. Możliwość renaturyzacji — łatwa (I) Należy spodziewać się stopniowej poprawy stanu zachowania siedliska w wyniku naturalnych procesów zachodzących w zbiorowiskach leśnych. Gatunki obce, kasztanowiec pospolity i robinia akacja, występujące na niewielkich powierzchniach, w tym w parkach podworskich, nie wykazują tendencji do rozprzestrzeniania. Zaniechano ich usuwania ze względów kulturowych – w parkach i glebochronnych (na stokach). Natomiast zubożenie runa grądów wynika ze specyfiki lasu na stoku i nie wymaga poprawy.

Ocena ogólna — B

W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania, struktury i funkcji oraz reprezentatywności

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnetum glutinoso-incanae*)

W granicach Zbocza Płutowskie (PLH040040) stwierdzono występowanie podtypu *91E0-3 niżowy łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*. Łęgi jesionowo-olszowe występują nad drobnymi ciekami płynącymi dnem rozcięć erozyjnych krawędzi doliny Wisły oraz na terasie zalewowej Wisły w kontakcie z antropogenicznymi ciekami i zbiornikami wodnymi lub jako stadia sukcesji nieużytkowanych łąk.

Reprezentatywność — C

Dominują stosunkowo młode drzewostany olchowe i jesionowe, w których obecność martwego drewna związana jest z obumieraniem jesionów. W części płatów, powstałych w wyniku sukcesji wtórnej na nieużytkowanych łąkach, silnie zubożona jest także warstwa zielna.

Względna powierzchnia — C

Powierzchnia łągów jesionowo-olszowych w opracowywanej części obszaru wynosi 15,19 ha. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru stanowi znikomą część jego ogólnej powierzchni w Polsce (<2%)

Stan zachowania — C

Stopień zachowania struktury — średni (III) Dla większości płatów w obszarze stopień zachowania struktury ocenia się jedynie jako średni, ze względu na dominację młodych lub zamierających postaci łągu. Stopień zachowania funkcji — średni (III) Obniżenie oceny funkcji wynika przede wszystkim z braku martwego drewna i starodrzewu w płatach siedliska. Możliwość renaturyzacji — możliwa (II) Głównym obecnie zagrożeniem dla trwania siedliska jest proces chorobowego obumierania jesionów. Nie ma możliwości wpłynięcia na przebieg tego procesu. Należy się jednak spodziewać poprawy stanu zachowania siedliska w płatach z dominacją olszy w wyniku zachodzenia naturalnych procesów dojrzewania zbiorowisk leśnych.

Ocena ogólna C

W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji, w drugiej kolejności - reprezentatywności. Ze względu na przewagę płatów o młodym drzewostanie i zamieranie części płatów ocena ogólna jest średnia (C).

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

W granicach obszaru Natura 2000 Zbocza Płutowskie PLH040040 stwierdzono występowanie podtypu 91F0-2 łąg wiązowo-jesionowy śleziennicowy. Wykształcił się on w dwóch postaciach: z typowo rozwiniętym

drzewostanem budowanym przez dąb szypułkowy *Quercus robur*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* i topolę białą *Populus alba* oraz w postaci zaroślowej tworzonej głównie przez krzewiaste formy wiązu szypułkowego *Ulmus laevis*, klony, w tym klon polny *Acer campestre*, czasami także przez pochodzące z samosiewu jesiony *Fraxinus excelsior*, a w miejscach wysięków wód gruntowych także wierzby *Salix sp. div.*, topole: osikę *P. tremula* i białą. Postać typową stwierdzono jedynie na zboczu nad jeziorem Starogrodzkim, postać krzewiasta zajmuje znaczną powierzchnię na zboczach doliny Wisły, gdzie tworzy mozaikę ze zbiorowiskami muraw kserotermicznych. Fitocenozy te charakteryzują się przeważnie bogatym runem, silnie jednak zróżnicowanym w zależności od stadium sukcesyjnego zbiorowiska.

Reprezentatywność – C

Dominuje postać krzewiasta łągu fiołkowo-wiązowego *Viola odoratae-Ulmetum*, wykształcająca się jako stadium sukcesji ciepłolubnych muraw i zbiorowisk łąkowych. Są to zbiorowiska silnie zróżnicowane pod względem bogactwa gatunkowego, nie reprezentujące jednak w pełni referencyjnej postaci siedliska.

Względna powierzchnia -C

Powierzchnia łągów dębowo-wiązowo-jesionowych w obszarze wynosi 26,81 ha. Powierzchnia siedliska w granicach obszaru stanowi znikomą część ogólnej jego powierzchni w Polsce (<2%). Powierzchnię łągów dębowo-wiązowo-jesionowych ustalono na podstawie rozpoznania terenowego wykonanego w 2011 r. oraz inwentaryzacji części obszaru Natura 2000 wykonanej w 2021 r.

Stan zachowania – C

Stopień zachowania struktury – średni (III) Dla większości płatów w Obszarze stopień zachowania struktury ocenia się jedynie jako średni, ze względu na dominację krzewiastej postaci łągu. Stopień zachowania funkcji – średni (III) Obniżenie oceny funkcji wynika przede wszystkim z braku martwego drewna i starodrzewu w płatach siedliska. Możliwość renaturyzacji – łatwa (I) Nie zanotowano występowania zagrożeń dla trwania siedliska. Należy się spodziewać poprawy stanu jego zachowania w wyniku zachodzenia naturalnych procesów dojrzewania zbiorowisk leśnych.

Ocena ogólna C

W ocenie ogólnej przypisano najwyższą wagę wskaźnikom stopnia zachowania struktury i funkcji, w drugiej kolejności - reprezentatywności. Ze względu na przewagę płatów o krzewiastej formie wykształcenia zbiorowiska ocena ogólna jest średnia (C). W granicach obszaru PLH040040 stan siedliska uznano za niezadowolający, głównie ze względu na dominację nietypowych postaci krzewiastych, wykształconych jako stadia sukcesyjne ciepłolubnych muraw.

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Gatunek w obszarze występuje bardzo nielicznie. Jego populację oszacowano najwyżej na 20 osobników. Czerwończyk nieparek preferuje wilgotne łąki, zarastające rowy melioracyjne, obrzeża zarastających zbiorników wodnych. Na omawianym obszarze środowiska takie znajdują się u podnóża zboczy. Dolina pocięta jest rowami melioracyjnymi, ale szczawiu lancetowatego jest tam niewiele. Najprawdopodobniej gąsienice rozwijają się tam także na innych gatunkach szczawiu. Motyle dorosłe chętnie odżywiają się nektarem krwawnicy pospolitej – roślina ta jest dość powszechna na łąkach – a także wielu innych roślin kwitnących w lecie. Spotykano je zarówno na łąkach u podstawy zboczy, jak i niekiedy pojedynczo zalatuje na zbocza, przypuszczalnie w poszukiwaniu roślin pokarmowych. Siedliska łąkowe są więc odpowiednie dla obecności i optymalnego rozwoju gatunku.

Dawniej gatunek był zagrożony powodu melioracji i przekształcania wilgotnych łąk w użytki rolne, które eliminowały jego roślinę pokarmową. Po adaptacji gatunku do żerowania na wielu gatunkach szczawiu oraz zasiedlania suchych biotopów, obecnie nie jest możliwe wskazanie istotnych zagrożeń dla gatunku, ani w skali kraju, ani obszaru. W trakcie wielu wizyt na terenie obszaru Natura 2000 PLH040040 Zbocza Płutowskie w 2011 r. kontrolowano wszystkie potencjalne miejsca występowania czerwończyka nieparka. Zaobserwowano tylko pojedyncze osobniki z pierwszego i drugiego pokolenia, co uzasadnia uznanie tego gatunku za trwale występujący w obszarze, lecz w małej liczebności i przyznanie mu oceny ogólnej „D”. Z powyższego powodu populacja gatunku w obszarze Natura 2000 nie spełnia kryteriów do uznania jej tu

przedmiotem ochrony.

6179 *Modraszek nausitous Maculinea(Phengaris) nausitous*

Modraszek nausitous zasiedla niewielki obszar łąk położonych w dolinie zalewowej u podstawy zboczy. Spotykany jest na tym stanowisku od 1983 roku.

Oceny stanu gatunku kształtują się następująco:

Populacja C

W trakcie okazjonalnych obserwacji przed 2011 r. obserwowano gatunek ten w tym samym miejscu od pierwszej dekady lipca do trzeciej dekady sierpnia. W zależności od sezonu liczebność wahała się w znacznych granicach maksymalnie osiągając około 30 osobników na stanowisku w ciągu jednej obserwacji. Na podstawie stałości występowania można z całą pewnością stwierdzić, że mamy do czynienia z populacją osiadłą już od dłuższego czasu, przynajmniej od 40 lat. Uwzględniając wymianę osobników w czasie okresu pojawu (dorosły motyl żyje ok. 2 tygodni) liczebność populacji w 2011 r. oszacowano na ok. 101-250 osobników. Przed rokiem 1983 *modraszek nausitous* nie był na tym terenie spotykany. Zachowała się jednak informacja (Prüffer & Sołtys, 1974) o występowaniu pokrewnego gatunku — *Maculinea (Phengaris) alcon*, który związany jest z goryczką wąskolistną (*Gentiana pneumonanthe*). Obecne stanowisko *modraszka nausitosa* jest prawdopodobnie efektem w miarę niedawnego zasiedlenia, ponieważ gdyby występował on wcześniej, to z pewnością zostałby wykryty.

Stan zachowania: C

Środowiskiem występowania *modraszka nausitosa* są na omawianym obszarze wilgotne łąki świeże. Warunkiem występowania gatunku jest obecność rośliny pokarmowej młodych gąsienic — krwiściągu lekarskiego (*Sanguisorba officinalis*) oraz mrówek z rodzaju wścieklica (*Myrmica*), w których mrowiskach żyją starsze stadia larwalne. Motyle spotykano tylko w tych miejscach, gdzie rósł krwiściąg. Nie wykazywały one tendencji do opuszczania swego siedliska, co odróżnia je od wielu innych gatunków motyli dziennych. Łąki na których występuje *modraszek nausitous* są dość intensywnie użytkowane, w 2011 roku były koszone dwukrotnie.

Pierwszy pokos odbył się w połowie czerwca. Pozwoliło to na rozwój krwiściągu, który w połowie lipca już miał wykształcone kwiaty, na których samice *modraszka nausitosa* mogły składać jaja. Następnym pokosom miało miejsce pod koniec sierpnia, gdy młode gąsienice zostały już zaniezione przez mrówki do swoich gniazd. Z powyższego wynika, że siedliska *modraszka nausitosa* są w bardzo istotny sposób kształtowane przez działalność człowieka. Od tego, jak będą one użytkowane w przyszłości, zależy los gatunku na stanowisku. Ekstensywne użytkowanie łąk jest warunkiem koniecznym dla obecności gatunku. Zarówno zaprzestanie użytkowania (koszenia) i rozwój wysokiej roślinności zielnej i zaroślowej jak i intensywne użytkowanie z preferencją określonych gatunków traw doprowadzi do wyginięcia gatunku. Występujące w sąsiedztwie siedliska ze względu na brak krwiściągu nie są odwiedzane przez motyle *modraszka nausitosa*. Nie jest znane występowanie i zagęszczenie mrowisk, od których także zależy możliwość przetrwania gatunku. Można jednoznacznie stwierdzić, że gatunek ten jest znacznie bardziej uzależniony od antropogenicznego kształtowania środowiska niż wiele innych występujących w tych samych miejscach, ale mających o wiele mniej skomplikowany cykl rozwojowy.

Izolacja A

Stanowisko *modraszka nausitosa* na omawianym obszarze leży daleko poza granicą zasięgu, która przebiega równoleżnikowo przez Polskę w jej południowej części. Charakter zasięgu jest tam zwarty, a liczba stanowisk sięga kilkuset. Bardzo często stanowiska są położone blisko siebie, dzięki czemu możliwa jest wymiana osobników między populacjami. Zagrożenie gatunku wyginięciem jest tam niewielkie. Stanowisko na obszarze Natura 2000 jest wyjątkowe nie tylko ze względów ochrony gatunku, ale i problemów natury biogeograficznej. Tu warto wspomnieć, że w roku 2016 wykryto stanowisko *modraszka nausitosa* w okolicach Inowrocławia, około 70 km w linii prostej na południe od omawianego obszaru. Nie można zatem wykluczyć występowania tego motyla dalej na północ, między innymi w obrębie Doliny Wisły. Wyjaśnienie powyższego wymaga jednak zakrojonych na szerszą skalę poszukiwań.

Ogólnie ocena :C

1074 Barczatka kataks *Eriogaster catax*

Barczatka kataks spotykana jest na omawianym stanowisku od 2000 roku. Jak dotąd gatunek zasiedla tylko niewielką część obszaru położoną na zboczach ciągnących się w prawo od wylotu Parowu Kiepskiego. W trakcie dorywczych obserwacji z lat ubiegłych spotykano tylko gąsienice w okresie od początku maja do początku czerwca. Były to zarówno młode gąsienice zamieszkujące wspólne gniazda oraz dorosłe gąsienice żyjące samotnie (rozpraszają się w ostatnim stadium wzrostowym).

Populacja C

Zawsze jednak była obserwowana relatywnie niska liczebność, tym niższa, im starsze stadium. Z powyższych obserwacji wynika, że jest to populacja osiadła, trwająca tu od przynajmniej 10 lat. Całkowita wielkość populacji została określona na podstawie szacunku eksperta.

Przed rokiem 2000 barczatki kataks nie notowano, zarówno w okresie obejmującym lata 50. i 60., jak i w okresie późniejszym. Może to wynikać zarówno z faktu, że gatunek został wcześniej przeoczony, ale mógł także zasiedlić obszar całkiem niedawno.

Stan zachowania: C

Środowiskiem występowania barczatki kataks są ciepłolubne zarośla, które tworzy głównie tarnina (*Prunus spinosa*) i głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*). Obie te rośliny są żywicielami gąsienic barczatki kataks (postacie dorosłe mają zredukowane narządy gębowe i nie pobierają pokarmu). Preferowana jest tarnina, natomiast na głogu gąsienice spotykano sporadycznie. Złóża jaj były tylko na tarninie. Wymienione zarośla są pośrednimi stadiami w procesie sukcesji roślinnej prowadzącej w kierunku zbiorowisk leśnych. Z badań terenowych wynika, że nie wszystkie miejsca w takich siedliskach są preferowane pod kątem składania jaj. Wybierane są płaty o luźniejszym zwarciu roślinności lub rosnące na skraju zwartych zakrzaczeń. Wszystko to wskazuje, że od charakteru zbiorowisk krzaczastych zależy występowanie gatunku. Ponieważ charakter siedliska zmienia się wskutek sukcesji oraz oddziaływania człowieka (odkrzaczenie w celu promocji siedlisk murawowych), również subtelne zmiany siedliska mogą mieć wpływ na stan populacji gatunku.

Można przypuszczać, że od charakteru siedliska utrzymanego na początkowych etapach sukcesji zależy struktura przestrzenna populacji. Rozmieszczenie oceniane na podstawie występowania gniazd gąsienic obejmuje tylko niewielkie fragmenty obszaru. Nie znajdowano ich w miejscach o większym stopniu zwarcia roślinności krzewiastej lub zacienienia. Na innych stanowiskach w kraju barczatka kataks chętnie wybiera śródpolne zarośla tarniny, tzw. czyżnie (Dolny Śląsk) lub luźne zakrzaczenia na nasłonecznionych zboczach (Pogórze Przemyskie).

Izolacja A

Stanowisko izolowane, które jest odległe o przeszło 200 km od najbliższych znanych (okolice Wrocławia).

Ogólnie :C

1084* Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*

Pachnica dębowa jest saproksylicznym chrząszczem, którego larwy rozwijają się w próchnie starych dziuplastych drzew, szczególnie lip, dębów i wierzb. Ze względu na skryty sposób życia i niewielkie zainteresowanie gatunkiem ze strony entomologów, do roku 2004 uważany był za rzadko spotykany — wykazano go zaledwie kilku krain. Wzrost zainteresowania tym chrząszczem po roku 2004 przyczynił się do wykrycia wielu nowych stanowisk na terenie całego kraju. Obecnie można go uznać za gatunek powszechnie występujący, jednak warunkiem jego obecności jest odpowiednio zasobna baza rozwojowa w postaci starych drzew.

Z obszaru Natura 2000, jak i regionu Dolnej Wisły pachnica dębowa była wykazywana już w latach 50. ubiegłego stulecia. Zasiedla tu przede wszystkim stare wierzb, ale nie jest chrząszczem często spotykanym. W obszarze drzewa nadające się do zasiedlenia przez pachnicę dębową występują nielicznie i w dużym rozproszeniu. Podczas prac terenowych w 2011 ślady obecności chrząszcza znaleziono w zaledwie 16 drzewach, przy czym larwy wykryto tylko w pięciu.

Niedostatek bazy rozwojowej w postaci nadających się do zasiedlenia dziuplastych drzew, duże ich rozproszenie w obszarze Natura 2000, jak również bardzo mała liczba drzew aktualnie zasiedlonych wykluczają możliwość przyznania populacji pachnicy dębowej oceny wyższej niż „D”.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne

Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	E03.01		i
H	A04.03		i
H	K02.01		i
L	K04.03		b
M	I01		i
M	A03.03		i
M	L05		i
L	I02		i

Oddziaływania pozytywne

Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	X		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Dokumentacja do planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Zbocza Płutowskie (2018), w szczególności następujące załączniki: a. Dariusz Kamiński 2011 „PLH040040 Zbocza Płutowskie Formularze ocen – siedliska przyrodnicze” b. Jarosław Buszko 2011 „PLH040040 Zbocza Płutowskie Formularze ocen – gatunki zwierząt: motyle.” 2. Dokumentacja do planu ochrony Góra Świętego Wawrzyńca (1995) 3. Dokumentacja do planu ochrony dla rezerwatu przyrody Góra Św. Wawrzyńca (2021) 4. Dokumentacja do planu ochrony Zbocza Płutowskie (1997) 5. Dokumentacja do planu ochrony dla rezerwatu przyrody Zbocza Płutowskie (2021) 6. Dokumentacja do planu ochrony Płutowo (2009) 7. Banaszak J. 1980. Bees (Apoidea, Hymenoptera) of xerothermal habitats in the region of lower Vistula, Poland. *Fragm. Faun.* 25, 19: 335-360. 8. Banaszak J., Cierznia T. 1994. Estimate of density and diversity of Apoidea (Hymenoptera) in steppe reserve “Zbocza Płutowskie” on the lower Vistula river. *Pol. Pismo. Ent.* 63, 3-4: 319-336. 9. Boinski M., Cyzman W., Załuski T. 2001 Szata roślinna. W: R. Dysarz, A. Przystalski (red.), Raport o stanie przyrody województwa kujawsko-pomorskiego Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Konserwator Przyrody 18-3710. Ceynowa- Giędoń M. 1968. Zbiorowiska roślinności kserotermicznej nad dolną Wisłą. *Studia Soc. Scien. Torun.*, sec. D. 8 (4) 3-15511. Ceynowa- Giędoń M. 1986. Ocena stanu ochrony flory

kserotermicznej w rezerwachach stepowych nad dolną Wisłą. Acta Univ. Lodz., Folia Sozol. 3: 131-142.12. Ceynowa- Giełdoń M. 1996. Zbocza Płutowskie. W: Rezerwy przyrody województwa toruńskiego. M. Rejewski, P. Bielecki (red.), Toruń. s. 130-135.13. Ceynowa M. 1959 Roślinność kserotermiczna między Płutowem a Starogrodem Praca magisterska. Wydz. Biol. i Nauk o Ziemi UMK, Toruń14. Ceynowa M. 1968. Zbiorowiska roślinności kserotermicznej nad Wisłą. Studia Soc. Scien. Torun., sec. D. 4: 3-155.15. Ceynowa-Giełdon M. 1984. Roślinność. W: R. Galon (red.). Województwo toruńskie. Przyroda-ludność-gospodarka-osadnictwo. Toruń.16. Ceynowa-Giełdon M. 1996 "Góra św. Wawrzyńca". W: M. Rejewski, P. Bielecki (red.), Rezerwy przyrody województwa toruńskiego. Opracowanie zbiorowe Urząd Woj. w Toruniu, Wydz. Ochr. Środ., Woj. Kons. Przyrody 136-14017. Ceynowa-Giełdon M. 2001 Rezerwat przyrody "Zbocza Płutowskie". W: J. Pająkowski (red.), Krajobrazy Ziemi Świeckiej TPDW, Świecie 111-11418. Ceynowa-Giełdoń M. 1971. Osobliwości florystyczne i rezerwy ziemi chełmińskiej. Przewodnik florystyczny. Wyd. pop.-nauk. TNT, Toruń.19. Fabiszak S. 1974 Zespoły roślinne w dolinie Wisły na odcinku Fordon-Świecie Praca doktorska, UMK, Toruń20. Galon R. 1934 Dolina Dolnej Wisły, jej kształt i rozwój na tle budowy Dolnego Powiśla Bad. Geogr. Poznań 12-1321. Głowaciński Z., Rafiński J. (red.) 2003 Atlas płazów i gadów Polski. Status - rozmieszczenie - ochrona Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa - Kraków22. Oleksa A. 2002. Występowanie *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) (Lepidoptera: Lasiocampidae) w Polsce. Przegl. Przyr. 13, 1-2: 103-106.23. Paszek I. 2021. Monitoring i uzupełnienie stanu wiedzy o wybranych przedmiotach ochrony obszaru Natura 2000 Zbocza Płutowskie24. Przystalski A. 2004 Kręgowce województwa kujawsko-pomorskiego. W: M. Dąbrowski, K. Leszczyńska-Deja, M. Machnikowski, P. Smoleński (red.), Raport o stanie przyrody województwa kujawsko-pomorskiego25. Przystalski A., Kasprzyk, K. 1997 Kręgowce - Vertebrata. W: Czerwona lista roślin i zwierząt Pomorza i Kujaw. L. Rutkowski (red.) Acta Univ., N. Copernici, Biol., Nauki Mat-Przyr. 53 25-3226. Rapacka-Gackowska A. 2003 Zmiany w szacie roślinnej rezerwatu "Zbocza Płutowskie" Praca magisterska, Wydz. Biol. i Nauk o Ziemi UMK, Toruń27. Rejewski M. 1971 Lasy liściaste Ziemi Chełmińskiej Stud. Soc. Scient. Torun D, 9, 3 4-11828. Rejewski M. 1974 Roślinność rezerwatu leśnego "Parowy Płutowskie" Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 16 99-12429. Rejewski M., Ceynowa M. 1968 Nowe stanowiska niektórych rzadziej spotykanych roślin naczyniowych na ziemi chełmińskiej Fragm. Flor. et Geobot. 14, 2 61-6530. Rutkowski L., Boratyński A., Ejankowski W., Waldon B., Rapacka-Gackowska A., Lewandowska A. 2004 Stan zachowania i przekształcenia szaty roślinnej wybranych rezerwatów nad dolną Wisłą. W: E Krasicka-Korczyńska, M. Korczyński (red.), Wycieczki geobotaniczne. Region kujawsko-pomorski Oddział PTB w Bydgoszczy, Oddział PTB w Toruniu, Toruń-Bydgoszcz 67-7731. Rutkowski L., Krasicka-Korczyńska E. 2003 Gatunki chronione, rzadkie i zagrożone Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły. Flora i fauna Pomorza i Kujaw 1 7-2532. Stecki K., Kulesza W. 1928 Roślinność Pomorza. W: Z. Wójcicki (red.), Krajobrazy roślinne Polski 14 1-3033. Sulma T., Walas J. 1963. Aktualny stan rezerwatów roślinności kserotermicznej w obszarze dolnej Wisły. Ochr. Przyr. 29: 267-329.34. Szpila K. 2000. Three species of Calliphoridae (Diptera) new to the Polish fauna. Pol. Pismo Entomol. 69: 355-361.35. Wodziczko A. 1926 Ochrona pierwotnej szaty roślinnej na Pomorzu Ochr. Przyr. 6 35-50.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	5.31	PL03	99.9		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Zbocza Płutowskie	*	3.43

PL02	Płutowo	*	1.81
PL03	Chełmiński Park Krajobrazowy	*	99.9
PL02	Góra św. Wawrzyńca	*	0.08

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
Adres:	Polska Dworcowa 81 85-009 Bydgoszcz
Adres e-mail:	kancelaria.bydgoszcz@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒	Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Zbocza Płutowskie PLH040040 Link: http://www.edzienniki.bydgoszcz.uw.gov.pl/legalact/2019/4324/
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐	Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH040040

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--